

Кіно для натхнення: світи особливих мисткинь

Ключові слова: кіно про мистецтво, байопік, жінки в мистецтві, кіно про людей з особливими потребами, історія світового кіномистецтва

Анотація: Стаття аналізує такі кінофільми як «Фріда» (2002, США-Канада-Мексика) режисерки Джулі Теймур, «Серафіна із Санліса» (2008, Франція-Бельгія) режисера Мартен Прово та «Моді» (2016, Ірландія-Канада) режисерки Ейслінг Волш.

Художнє кіно про мистецтво – це, безумовно, скарбниця знань і вражень, які стимулюють до самоосвіти, розвитку, є мотиватором для початку будь - чого нового у власному житті.

Коли глядач потрапляє «за лаштунки» титульної біографії Леонардо да Вінчі, Фредді Меркюрі чи Шекспіра, життя генія одразу усвідомлюється набагато складнішим, ніж до перегляду фільму. Стереотипно ми схильні думати, що митець починав творити так, неначе всі цього чекали і були готові аплодувати кожному руху. Але звичайні мирські проблеми завжди стають перепонами на шляху до успіху. Творчу реалізацію, визнання та гідну оплату праці отримують одиниці, як свідчить історія мистецтв. Величезна кількість початківців залишає мистецькі пошуки в якості хобі, витісняє їх на маргінеси власних пріоритетів, а інколи взагалі відмовляється від естетичного світопізнання. Шлях митця завжди був тернистим.

Та чи уявляєте, із якими викликами зіштовхуються жінки-мисткині? Життєва стежина мисткині з інвалідністю настільки важка, що успішно пройти її вдавалося одиницям, яких поки можна порахувати на пальцях однієї руки. Але ж непересічним особистостям вдавалося сказати декілька слів естетичної новизни людству! Ці жінки своїм прикладом довели – ніщо не спинить таланту, час якого настав. Сучасні режисери із ентузіазмом та емпатією втілили це у кінострічках-байопіках. Пропонуємо до перегляду три життєствердні фільми про жінок-мисткинь з інвалідністю, у яких все вийшло, а отже може вийти в кожного!

Наступний байопік, заснований на книзі Гейден Еррери «Фріда: біографія Фріди Кало». Він висвітлює історію однієї з найвідоміших мисткинь ХХ сторіччя, мексиканської художниці Фріди Кало, яка була джерелом натхнення для майбутніх поколінь феміністок. Кінострічка демонструє шлях до світового визнання, боротьбу за здоров'я та сімейне щастя. Кінокритик видання The Guardian Джо Тракман зазначав, що ніхто не був настільки підготованим до втілення реальної особи в кіно, як актриса Сальма Хайек до ролі Фріди Кало. Акторка навіть навчилася малювати, щоб відчувати спорідненість із персонажем.

Коротко про сюжет: Внаслідок автомобільної аварії студентка медичного факультету Фріда Кало отримує тяжку інвалідність. Переломний момент її життя ламає Фріді хребет та віру в світле кохання (адже коханий розриває з нею стосунки та їде вчитись до Сорбонни), але відкриває у дівчині мисткиню – саме на гіпсовому корсеті, що знерухомлює її тіло, Фріда вперше малює. Згодом вона висловлюватиме своїми картинами всі знакові події життя: власне весілля, викидень, розлучення, смерть матері. Політик Лев Троцький, з яким Фріда мала короткотривалий роман, зазначив, що секрет її картин це «самотність і біль».

Хвороба, з якою дівчина бореться все життя, лише загартовує її. Хоча живопис Фріди подекуди вважали «мольбертним» і «примітивним», вона підкорює виставкові галереї Парижу та позує для обкладинки «Вог». Творче самовираження настільки важливе для мисткині, що вона, хвора і прикута до ліжка, просить віднести її на власну виставку разом з ліжком, адже найважливішим Фріда вважала визнання саме у рідній Мексиці.

Фільм потішить глядача яскравою історією кохання і динамічним візуальним рядом. Здивує поступовим переходом від ігрового кіно до мультиплікації, колажів і картин – застиглий двовимірний образ ніби оживає і сходиться в реальний світ, або навпаки динамічний кадр сплющується у стаціонарне полотно Фріди. Також глядач безумовно буде вражений соковитою кольоровою гамою, яка аж пашіє мексиканським колоритом..

Фільм "Моді" режисерки Ейслінг Волш розкриває життя маленької людини із непереборною жагою до творчості попри усі перепони на її шляху. Мод (Моді) Кетлін Льюїс (1903-1970) – канадська художниця, яка мала низку вад розвитку, що дуже обмежувало її рухливість. Але це не зламало у жінці волю і потяг до прекрасного. Інвалідність не завадила Мод ані здобути професійне визнання у мистецьких колах, ані збудувати щасливу родину.

Мод Льюїс народилася на початку ХХ сторіччя в небагатій родині у невеликому канадському містечку. Тогочасне суспільство не було настільки інклюзивним, аби забезпечити особі з інвалідністю можливості для всебічного розвитку. У пошуках приватної свободи Моді, людина з особливими потребами, полишає благополучний, але занадто суворий за способом життя, будинок тітки і наймається служницею до найбіднішого сусіда-рибалки. Спочатку майбутня художниця терпить моральні приниження, тяжко працює, мерзне, покwapом малює на стінах карликового будиночку квіти. Випадкове знайомство з багатою сусідкою, яка зглянулася над Мод і замовила у неї листівку, відкриває перед дівчиною двері до мистецької кар'єри.

Тяжка форма артрити, яку мала Мод, вимагала постійного лікування і повсякденної допомоги іншої людини у забезпеченні базових потреб. Жінці пощастило мати люблячого чоловіка, який хоч і сприймав на початку її творчість несерйозно, врешті став надійною опорою та підтримкою в усіх починаннях.

Фільм вас потішить картинами канадійської природи, розгортанням історії цієї країни у побутових деталях, широким тлом соціальної проблематики і красивим музичним оформленням.

Фільм «Серафіна із Санліса» – байопік про французьку художницю Серафіну Луї (1864-1942), чий рідкісний дар відкриває німецький колекціонер Вільгельм Уде, який раніше працював з такими метрами, як Пікассо та Руссо. Сюжетна лінія побудована таким чином: спочатку Уде наймає ексцентричну жінку середніх років як хатню робітницю, проте незабаром виявляє, що Серафіна пише дивовижні картини, натхненні природою французької провінції. Так зав'язуються зворушливі стосунки двох абсолютно несхожих людей.

Доля Серафіни Луї багато у чому збігається із долею вищезгаданої Мод Льюїс. Серафіна, як і Мод, не має відповідної освіти, походить з неможливої родини, змушена заробляти на життя прибиранням, пранням та іншою хатньою роботою. Обидві мисткині творили в жанрі наївного живопису та писали картини переважно рустикального спрямування, використовуючи природні кольори під час зображення квітів, рослин та тварин. Як Мод, так і Серафіна не відповідають загальноприйнятим канонам жіночої краси, і для пересічного глядача виглядають дещо неохайними та безбарвними жінками середнього віку.

Лейтмотивом життя і творчості Серафіни є природа. Це і джерело натхнення, і джерело природних барвників для картин (звичайні фарби жінці не по кишені). Власне, саме «фірмовий» червоний колір (видобутий із свинячої крові) на картинах пані Луї став її візитівкою у мистецьких колах. Мисткині справді вдається відобразити на своїх полотнах міцний зв'язок з природою, – одна з її подруг навіть наголошує, що квіти на картинах Серафіни настільки живі, «ніби це ворухнуться комахи».

Кінокритик Джейсон Соломон звертає увагу на невелику кількість діалогів у фільмі що проте лише вдало відтіняє образи та пейзаж фільму з «шанобливою економією енергії».

У фільмі багато загальнолюдського: цінність дружби, рівного спілкування, взаємодопомоги людей різних соціальних груп, цінність віри в Бога. Проте стрічка дуже контекстуально говорить про право на художню творчість, яка виконає функцію органічної компенсації репродуктивної ролі жінки, функцію естетичної насолоди і духовного віднайдення себе. Кінокритик американського видання The Observer вважає цей байопік «історією, гідною Флобера», і з ним важко не погодитись.

Безумовно, для особи з інвалідністю ключовим фактором, що обумовлює подальше життя, є місце, час та умови народження. Фізично «неповноцінна» дитина може як бути безжально скинута зі скелі, як в давній Спарті, так і прожити повноцінне життя лорда, як герой кіносаги «Гра Престолів» Тиріон Ланістер. В наших руках, як суспільства, створити якнайбільше можливостей

для розвитку будь-якої людини. А митцям і мисткиням варто вірити в себе і не боятися відчиняти перед собою двері можливостей.

Тому перегляд стрічок про мисткинь, які досягли світового визнання у реалізації творчих потреб, має надихнути вас на маленькі, але приватно важливі перемоги у власному житті.